

علل عقب ماندگی افغانستان

9

راه های بیرون رفت

علی جان رحمانی یزدری

رحماني يزدری، علي جان، ۱۳۱۹ -

علل عقب ماندگی افغانستان و راه های بیرون رفت / علي جان رحماني يزدری. -
قم: میراث ماندگار، ۱۳۸۶.

۴۰۸ ص.

ISBN: 978-964-7884-97-6

۳۵۰۰۰ ریال:

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۴۰۶-۴۰۷؛ همچنین بصورت زیر نویس.

۱. افغانستان. ۲. افغانستان - اوضاع اجتماعی. ۳. افغانستان - اوضاع اقتصادی.

۴. افغانستان - زندگی فرهنگی. ۵. افغانستان - تاریخ - اشغال روسیه شوروی،

۱۳۵۸-۱۳۶۸ - جنبه های مخالف. الف. عنوان.

۹۵۸/۱

DS ۳۵۱/۵/۳۴۸

شناسنامه کتاب

نام کتاب:	علل عقب ماندگی افغانستان
مؤلف:	علي جان رحماني
ناشر:	انتشارات میراث ماندگار (با حمایت دفتر مطالعات اندیشه دینی)
نوبت چاپ:	اول / بهار ۱۳۸۶
صفحه آراء:	رضا فریدی
حروفچین:	اعظم صفائی
ویراستار:	محسن سعیدی
شمارگان:	۱۰۰۰
قیمت:	۳۵۰۰۰ ریال
شابک:	ISBN: 978-964-7884-97-6

مرکز بخش:

ایران: قم - خیابان ارم - پاساژ قدس - طبقه آخر - پلاک ۱۸۴ - انتشارات میراث ماندگار.

تلفن: ۷۷۳۷۴۶۱ و کتابفروشی محقق، لطفی و حسینی

افغانستان: کابل چنډاول - سرک مسجد جعفریه - کتابفروشی بهسود پاینده باقی

تلفن: ۰۷۹۹۱۰۶۷۶۲

تلفن مؤلف جهت سفارش کتاب: ۸۸۱۲۶۲۷

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۷	 پیشگفتار
۱۹	 بخش اول: کلیات
۲۰	 مقدمه
۲۰	 الف. عقب‌ماندگی چگونه است؟
۲۱	 ب. شاخصه‌های کشورهای عقب مانده:
۲۱	 (۱) کمبود مواد غذایی
۲۲	 (۲) وضعیت بد بهداشت همگانی
۲۳	 (۳) سطح بالای بی‌سوادی
۲۴	 (۴) افزایش زاد و ولد
۲۵	 (۵) زراعت معیشتی
۲۶	 (۶) رفتار ضد ارزشی
۳۰	 ج. ابعاد عقب‌ماندگی
۳۰	 (۱) عقب‌ماندگی اقتصادی
۳۱	 (۲) عقب‌ماندگی سیاسی
۳۳	 (۳) عقب‌ماندگی فرهنگی
۳۴	 (۴) ضعف فرهنگ معنوی
۳۶	 د. زنجیره ابعاد عقب‌ماندگی
۳۷	 هـ. ریشه‌های عقب‌ماندگی
۳۸	 و. عوامل پنداری عقب‌ماندگی
۴۱	 ز. عوامل واقعی عقب‌ماندگی
۴۳	 بخش دوم: کمبود سرمایه اقتصادی و عقب‌ماندگی
۴۴	 مقدمه
۴۴	 ساختار ناکارآمد اقتصادی
۴۶	 فصل اول: توسعه نیافتگی زراعت و کمبود سرمایه اقتصادی
۴۷	 موانع توسعه زراعت
۴۷	 الف. شرایط اقلیمی و عدم توسعه زراعت و تبعات آن
۴۷	 عدم مرغوبیت خاک
۴۸	 عدم رطوبت کافی

۴۸	سرد سیری
۴۸	ضعف فرهنگی
۴۹	ب. کمبود زمین و عدم توسعه زراعت
۵۰	موانع توسعه زمین
۵۰	۱. منطقه گرایی و کم زمینی
۵۱	۲. مدیریت ناکارآمد و عدم توسعه زمین
۵۲	۳. ناکامی طرح های اصلاحات اراضی
۵۴	۴. ناکامی پلان های اقتصادی و توسعه زراعت
۵۶	ج. کم آبی و توسعه نیافتگی زراعت
۵۸	د. عدم کارشناس زراعی
۵۹	۱. عدم بهره وری آب و خاک
۶۰	۲. عدم آشنایی با تکنولوژی جدید
۶۱	۳. عدم شناخت خاک
۶۱	۴. عدم اصلاح بذر
۶۲	۵. علف های هرز
۶۲	۶. عدم آموزش زارعان
۶۲	موانع توسعه مالداري
۶۲	تعريف مالداري
۶۳	۱. عدم مدیریت صحیح
۶۳	۲. عدم تغذیه کامل حیوانات
۶۴	۳. عدم امکانات بهداشتی
۶۴	۴. نداشتن مراتع مرغوب
۶۵	۵. مالداري و نژاد
۶۵	موانع توسعه باغداری
۶۶	۱. چه درختی بکاریم؟
۶۶	۲. چه نهالی را در چه زمینی بکاریم؟
۶۷	۳. نهال را چگونه بکاریم؟
۶۷	۴. نهال را چگونه تغذیه کنیم؟
۶۸	۵. درخت را چگونه هرس نماییم؟
۶۸	راهکارهای توسعه زراعت
۶۹	سیاست توسعه آب
۶۹	۱. آبخیزداری
۷۰	۲. ابعاد آبخیزداری
۷۰	۳. ضرورت آبخیزداری
۷۱	۴. سدسازی و توسعه آب
۷۲	۵. انواع سد
۷۲	۶. سد چند منظوره

۷۳	۷. چاه عمیق و توسعه آب.....
۷۳	سرمایه توسعه زراعت.....
۷۴	۱. شرکت تعاونی چیست و چگونه تشکیل می‌گردد.....
۷۴	۲. پیش شرطهای شرکت.....
۷۶	فصل دوم: توسعه نیافتگی صنعت و کمبود سرمایه اقتصادی.....
۷۶	صنعت چیست؟.....
۷۷	سودمندی‌های صنعت.....
۷۷	الف) صنعت و افزایش بهره‌وری.....
۷۷	ب) صنعت و اشتغال.....
۷۸	ج) صنعت و افزایش قدرت تولید.....
۷۹	د) صنعت و افزایش رفاه.....
۸۰	هـ) صنعت و رشد فرهنگ.....
۸۰	انواع صنایع.....
۸۰	صنعت فولاد سازی.....
۸۱	صنایع استخراجی.....
۸۱	صنایع بافندگی.....
۸۱	صنایع غذایی.....
۸۲	صنایع شیمیایی.....
۸۲	صنایع کوچک و بزرگ.....
۸۳	تاریخ صنعت در افغانستان.....
۸۶	افغانستان و معدن.....
۸۸	کشور صنعتی چگونه است.....
۸۹	موانع و راهکارهای توسعه صنعت.....
۸۹	۱) نظام سیاسی و توسعه صنعت.....
۹۰	۲) فقدان امنیت و صنعت.....
۹۰	۳) کمبود سرمایه و صنعت.....
۹۱	۴) نیروی انسانی و صنعت.....
۹۲	شرایط توسعه صنعت.....
۹۳	۱. امید به پیشرفت.....
۹۴	۲. صنعت و انگیزه نیرومند.....
۹۶	۳. سرمایه اقتصادی و صنعت.....
۹۸	۴. نیروی انسانی و صنعت.....
۹۹	۵. تحقیقات و رشد صنعت.....
۹۹	۶. انتقال تکنولوژی.....
۱۰۱	۷. مواد اولیه صنایع.....
۱۰۲	۸. ارتباطات و صنعت.....
۱۰۳	۹. انرژی و صنعت.....

۱۰۴	۱۰. صنعت و بازار مصرف
۱۰۵	مشارکت و صنعت
۱۰۵	الگوی صنایع کوچک
۱۰۷	فصل سوم: رابطه تجارت و کمبود سرمایه
۱۰۷	۱. تجارت چیست؟
۱۰۸	۲. انواع تجارت
۱۰۹	تجارت داخلی
۱۰۹	تجارت منطقه‌ای
۱۰۹	تجارت خارجی
۱۰۹	بازرگانی ارزشی و صادراتی
۱۱۰	۳. سودمندیهای تجارت
۱۱۰	تجارت و رفع نیازمندیها
۱۱۱	تجارت و توسعه اقتصادی
۱۱۱	تجارت و تخصصی کردن تولید
۱۱۲	تجارت و تأمین منابع تولید
۱۱۲	تجارت و پیشرفت
۱۱۳	۴. موانع توسعه تجارت در افغانستان
۱۱۴	فقدان کالاهای صادراتی
۱۱۵	محدودیت روابط تجاری
۱۱۶	عدم امنیت راهها
۱۱۸	عدم اولویت بندی واردات
۱۲۰	۵. راهکارهای توسعه تجارت
۱۲۱	قطع وابستگی به خارج
۱۲۲	خودکفایی عملی
۱۲۴	فزونی صادرات بر واردات
۱۲۶	۶. راهکارهای افزایش صادرات
۱۲۷	فصل چهارم: رابطه بی‌کاری و کمبود سرمایه اقتصادی
۱۲۷	واژه شناسی کار و بی‌کاری
۱۲۷	ابعاد بی‌کاری
۱۲۸	دلیل بی‌کاری
۱۲۹	تبعات بی‌کاری
۱۳۱	راهکارهای اشتغال
۱۳۲	خلاصه و نتیجه
۱۳۳	بخش سوم: رابطه فرهنگ و عقب‌ماندگی
۱۳۵	فصل اول: واژه شناسی فرهنگ
۱۳۶	ابعاد فرهنگ

۱۳۷	فرهنگ قوی و ضعیف
۱۳۸	وضعیت فرهنگی ما
۱۳۹	ابعاد ضعف فرهنگی
۱۴۲	ضعف فرهنگ تربیتی
۱۴۳	فصل دوم: چرا ضعف فرهنگی
۱۴۳	آموزش چیست؟
۱۴۴	ابعاد آموزش
۱۴۵	آموزش جدید و مراحل آن
۱۴۵	آموزش ابتدایی و عالی
۱۴۵	آموزش عالی جدید
۱۴۶	آموزش عالی دینی
۱۴۶	چرا آموزش
۱۴۷	نقش فردی آموزش
۱۴۷	نقش اجتماعی آموزش
۱۴۷	نقش اقتصادی آموزش
۱۴۷	نقش سیاسی آموزش
۱۴۷	آغاز آموزش جدید
۱۴۹	شاه امان‌اله و توسعه آموزش
۱۵۱	نادرشاه و ظاهرشاه و آموزش
۱۵۳	وضعیت آموزش در حکومت دموکراتیک خلق
۱۵۵	آموزش کودکان مهاجر و مناطق آزاد شده
۱۵۵	کودکان مناطق آزاد شده
۱۵۶	کودکان مهاجر در پاکستان
۱۵۶	کاستی‌های تعلیم و تربیت در اردوگاه مهاجران
۱۵۸	آموزش عالی در افغانستان
۱۵۹	دارالمعلمین در افغانستان
۱۶۰	آموزشگاه‌های عالی
۱۶۰	دانشگاه کابل
۱۶۳	فصل سوم: ناکامی نظام آموزشی در افغانستان
۱۶۳	چرا ناکامی
۱۶۴	کوتاهی حکومت در امر آموزش
۱۶۵	دولت‌ها و تأخیر آموزش جدید
۱۶۶	نظام آموزش و فقدان هدفمندی
۱۶۷	عدم گسترش مکاتب آموزشی
۱۶۸	بدنامی مکاتب و عدم گسترش آموزش
۱۶۹	نظام استبدادی مانع توسعه آموزش
۱۷۰	کمبود امکانات آموزشی

۱۷۱.....	کمبود کتاب.....
۱۷۲.....	نظام آموزشی و از خودبیگانگی.....
۱۷۵.....	فرصت‌های از دست رفته.....
۱۷۵.....	نخستین فرصت.....
۱۷۵.....	دومین فرصت.....
۱۷۶.....	سومین فرصت.....
۱۷۷.....	چهارمین فرصت.....
۱۷۷.....	معلمان، استادان و کاستی‌های آموزشی.....
۱۷۸.....	نداشتن مهارت و عدم توسعه آموزش.....
۱۷۸.....	ضعف وجدان کاری و توسعه نیافتگی آموزش.....
۱۷۹.....	خسونت و توسعه نیافتگی آموزش.....
۱۸۰.....	بخل آموزشی و عدم توسعه فرهنگ.....
۱۸۱.....	فقدان فرهنگ مطالعه.....
۱۸۲.....	والدین و کاستی‌های آموزشی.....
۱۸۵.....	مکتب خانه و آموزش.....
۱۸۵.....	نقش مکتب خانه‌ها در گسترش سواد.....
۱۸۶.....	مدارس عالی دینی.....
۱۸۷.....	تأمین استاد.....
۱۸۷.....	تأمین اقتصاد.....
۱۸۸.....	مدارس عالی دینی شیعیان.....
۱۸۹.....	تأمین استاد.....
۱۸۹.....	نظام آموزش سنتی و کاستی‌ها.....
۱۹۰.....	۱. کاستی‌های کمی.....
۱۹۱.....	۲. کاستی‌های کیفی.....
۱۹۱.....	کاستی شیوه‌ای.....
۱۹۲.....	کاستی محتوایی.....
۱۹۴.....	فصل چهارم: مطبوعات و رشد فرهنگی
۱۹۵.....	کاستی‌های مطبوعات.....
۱۹۶.....	کاستی‌های رادیو و تلویزیون.....
۲۰۰.....	فصل پنجم: پیامدهای ضعف فرهنگی
۲۰۱.....	الف. تبعات ضعف فرهنگی در رفتار فردی.....
۲۰۲.....	۱. ناکامی در تأمین آگاهی.....
۲۰۲.....	۲. ناکامی در تأمین آرامش.....
۲۰۳.....	۳. ناکامی در خود شکوفایی.....
۲۰۴.....	۴. ناکامی در داشتن هدف متعالی.....
۲۰۴.....	۵. ناکامی در مدیریت برخوردن.....
۲۰۶.....	ع. تحجرگرایی.....

۲۰۷.....	ب. تبعات ضعف فرهنگ در روابط اجتماعی.....
۲۰۸.....	ضعف فرهنگی و خودمجویی.....
۲۰۹.....	ضعف فرهنگ و فعل پذیری.....
۲۱۱.....	ضعف فرهنگی و اختلاف.....
۲۱۲.....	ضعف فرهنگ و عدم قدردانی از نیروی انسانی.....
۲۱۴.....	ضعف فرهنگی و بی تفاوتی.....
۲۱۵.....	ج. تبعات ضعف فرهنگ در فعالیت سیاسی.....
۲۱۶.....	۱. ضعف فرهنگی و عدم آگاهی از حقوق اساسی.....
۲۱۷.....	۲. عدم نظارت سیاسی.....
۲۱۹.....	۳. عدم همکاری ملت و دولت.....
۲۲۰.....	۴. ضعف فرهنگی و ضعف قانون گرایی.....
۲۲۱.....	۵. مدیریت سیاسی وظیفه است.....
۲۲۲.....	خلاصه و نتیجه.....
۲۲۵.....	بخش چهارم: نظام سیاسی و عقب ماندگی.....
۲۲۶.....	فصل اول: کلیات.....
۲۲۶.....	چیستی و اهداف نظام سیاسی.....
۲۲۷.....	هویت نظام سیاسی در افغانستان.....
۲۲۹.....	هویت نظام قبایلی.....
۲۳۱.....	واژه شناسی قوم و قبیله.....
۲۳۲.....	واژه شناسی فرهنگ.....
۲۳۲.....	مبنای سیاست گذاری نظام قبایلی.....
۲۳۳.....	فرهنگ نظام قبیله ای.....
۲۳۴.....	۱. کینه جویی و انتقام.....
۲۳۵.....	۲. فرهنگ تبعیض.....
۲۳۵.....	۳. تعصب شدید قبایلی.....
۲۳۵.....	۴. آزادی خواهی افراطی.....
۲۳۶.....	۵. خشونت.....
۲۳۶.....	مبنای سیاست گذاری در نظام قبایلی.....
۲۳۸.....	فصل دوم: نظام قبایلی و سیاست گذاری.....
۲۳۸.....	الف. سیاست قبایلی و امنیت.....
۲۳۹.....	واژه شناسی امنیت.....
۲۳۹.....	ابعاد امنیت.....
۲۳۹.....	مسئولان تأمین امنیت.....
۲۴۰.....	وضعیت امنیت در نظام قبایلی.....
۲۴۱.....	امنیت اجتماعی.....
۲۴۲.....	ب. سیاست قبایلی و نظارت.....

۲۴۲	واژه شناسی نظارت
۲۴۲	۱. نظارت بر تحرکات بیگانگان
۲۴۳	۲. نظارت بر کار مأموران
۲۴۳	۳. نظارت بر رفتار شهروندان
۲۴۵	ج. سیاست قبایلی و خدمت رسانی
۲۴۵	واژه شناسی «خدمت»
۲۴۶	ابعاد خدمت رسانی
۲۴۷	سیاست قبایلی و خدمت رسانی
۲۴۹	د. سیاست قبایلی و سیاست مداراتی
۲۴۹	واژه شناسی مدارا و خشونت
۲۴۹	ابعاد مدارا و خشونت
۲۴۹	سیاست قبایلی، مدارا یا خشونت؟
۲۵۲	ج. سیاست قبایلی و دادگری
۲۵۳	واژه شناسی دادگری
۲۵۳	جایگاه دادگری در زندگی اجتماعی
۲۵۴	شاخصه های دادگری در جامعه
۲۵۴	۱. قانون گذاری و عدالت
۲۵۴	۲. تساوی در اجرای قانون
۲۵۴	۳. تعادل ثروت و عدالت اجتماعی
۲۵۵	۴. عدالت اجتماعی و ایجاد شرایط مساوی
۲۵۵	وضعیت دادگری اجتماعی در کشور ما
۲۵۵	تساوی در برابر قانون
۲۵۶	تعادل ثروت
۲۵۷	نظام قبایلی و سیاست خارجی
۲۵۷	سیاست خارجی چگونه است؟
۲۵۷	تفاوت سیاست داخلی و خارجی
۲۵۸	اصول سیاست خارجی
۲۵۹	سیاست خارجی افغانستان
۲۶۰	افغانستان و سیاست فعل پذیر
۲۶۰	تبعات سیاسی بی طرفی افغانستان
۲۶۳	فصل سوم: کاستی های نظام قبایلی
۲۶۳	کاستی هویتی
۲۶۳	الف. تضاد قبایل با حاکمیت امیران
۲۶۵	ب. تضاد نظام سیاسی با منافع ملیتهای دیگر
۲۶۶	ج. تضاد نظام قبایلی با منافع ملی
۲۶۸	د. تضاد نظام سیاسی با فرهنگ دینی
۲۶۹	کاستی کارکردی

۲۷۰	الف. نظام قبایلی و بی‌ثباتی
۲۷۰	قبائل و بی‌ثباتی
۲۷۱	ب. سلطنت موروثی و بی‌ثباتی
۲۷۲	تبعات بی‌ثباتی
۲۷۵	ج. نظام قبایلی مانع ملت‌سازی
۲۷۶	نظام قبایلی و هویت ملی
۲۷۸	نظام قبایلی و بی‌کفایتی سیاسی
۲۷۸	مدیران سیاسی و عدم قانون‌گرایی
۲۷۹	مدیران و فساد اداری
۲۸۱	مدیران سیاسی و ائتلاف بیت‌المال
۲۸۲	ساختار نظامی قبایلی و عدم شایسته‌سالاری
۲۸۴	خلاصه و نتیجه
۲۸۷	بخش پنجم: انحراف دینی
۲۸۸	انحراف دینی و عقب‌ماندگی
۲۹۰	مفهوم انحراف
۲۹۱	پیامدهای انحراف دینی
۲۹۳	گونه‌های انحراف از آموزه‌های دینی در افغانستان
۲۹۴	انحراف از اسلام چگونه است؟
۲۹۵	ابعاد انحراف
۲۹۷	تقدیرگرایی و عقب‌ماندگی
۲۹۸	دنیاگریزی و عقب‌ماندگی
۲۹۹	انحراف رفتاری و عقب‌ماندگی
۳۰۰	انحراف رفتار فردی از رهنمودهای دینی
۳۰۰	۱. دین‌گریزی
۳۰۲	۲. معرفت‌گریزی
۳۰۴	۳. اخلاق‌ستیزی
۳۰۵	انحراف رفتار اقتصادی
۳۰۵	اصول حاکم بر مصرف
۳۰۷	آسیب‌شناسی فرهنگ اقتصادی
۳۰۷	انحراف از اصل اعتدال و نیاز
۳۰۸	گستره اسراف
۳۱۰	آسیب‌شناسی اسراف و تبذیر
۳۱۱	انحراف رفتار سیاسی
۳۱۲	اسلام و اصل عدالت اجتماعی
۳۱۲	واژه‌شناسی عدالت
۳۱۳	سیاست و خدمت‌رسانی
۳۱۳	واژه‌شناسی خدمت

۳۱۵.....	انحراف دینی و خیانت سیاسی.....
۳۱۶.....	انحراف روابط اجتماعی.....
۳۱۷.....	اصل مهرورزی.....
۳۱۸.....	وضعیت مهرورزی در کشور ما.....
۳۱۹.....	حدود و حقوق در روابط اجتماعی.....
۳۲۰.....	قرآن و اصلاحات اجتماعی.....
۳۲۲.....	اصل تعاون.....
۳۲۴.....	اصل اخوت.....
۳۲۹.....	بخش ششم: استعمار و عقب‌ماندگی افغانستان
۳۳۰.....	فصل اول: انگلستان و عقب‌ماندگی افغانستان
۳۳۰.....	مقدمه.....
۳۳۱.....	مبحث اول: آیا هر نوع رابطه عامل عقب‌ماندگی است؟.....
۳۳۲.....	اهداف تسلط انگلیس بر هندوستان.....
۳۳۳.....	هدف تسلط انگلیس بر افغانستان.....
۳۳۳.....	ترفندهای سلطه‌جویانه انگلیس در افغانستان.....
۳۳۴.....	جنگ اول انگلیس با افغانستان.....
۳۳۵.....	جنگ دوم افغانستان و انگلیس.....
۳۳۷.....	انگیزه‌های تهاجم انگلیس به افغانستان.....
۳۳۷.....	تبعات جنگ اول و دوم.....
۳۴۱.....	استقلال افغانستان.....
۳۴۲.....	انگیزه‌های نرمش انگلستان.....
۳۴۳.....	مبحث دوم: عبرت‌های جنگ افغانستان و انگلیس.....
۳۴۴.....	۱. ناآگاهی رهبران کشور.....
۳۴۴.....	۲. مردمی نبودن رهبران سیاسی.....
۳۴۴.....	۳. انزوای رهبران.....
۳۴۵.....	۴. عطش قدرت.....
۳۴۵.....	۵. خط دیورند کانون بحران.....
۳۴۵.....	۶. از دست رفتن فرصت توسعه.....
۳۴۶.....	۷. انگلیس و توطئه علیه تمامیت ارضی.....
۳۴۶.....	۸. تحمیل خسارت بارخط دیورند.....
۳۴۷.....	۹. پامال شدن خون شهدا.....
۳۴۸.....	۱۰. عدم استفاده شایسته از سرمایه‌های ملی.....
۳۴۸.....	۱۱. عدم نظارت ملت بر رفتار دولت.....
۳۴۹.....	خلاصه و نتیجه.....
۳۵۱.....	فصل دوم: روابط افغانستان - روسیه و عقب‌ماندگی
۳۵۱.....	۱. روسیه و دیسیه‌سازی علیه افغانستان.....

۳۵۲.....	دسیسه روسیه و جنگ اول افغانستان و انگلیس
۳۵۳.....	دسیسه روس و جنگ دوم انگلیس و افغانستان
۳۵۵.....	۲. روس، تجاوز و اشغال.....
۳۵۵.....	معاهده گلستان چگونه تنظیم شد و مواد آن چه بود؟
۳۵۷.....	۳. بر قراری ارتباط افغانستان با شوروی.....
۳۵۸.....	آیا بر قراری ارتباط با شوروی تنها گزینه بود؟
۳۶۰.....	۴. زمینه‌های تسلط روس بر افغانستان.....
۳۶۰.....	ناتوانی‌ها و تسلط شوروی.....
۳۶۱.....	الف. زمینه‌های اقتصادی.....
۳۶۱.....	ب. زمینه سیاسی.....
۳۶۳.....	ج. عامل فرهنگی و تسلط روس.....
۳۶۴.....	د. اختلاف طبقاتی و تسلط روس.....
۳۶۵.....	ه. تبعیض و تسلط روس.....
۳۶۶.....	چند سطر از تاریخ.....
۳۶۶.....	۵. چگونگی و ابعاد تسلط روس بر افغانستان.....
۳۶۶.....	الف. تسلط شوروی بر فرهنگ.....
۳۶۸.....	ب. تسلط شوروی بر اقتصاد.....
۳۷۰.....	ج. تسلط شوروی بر اردوی افغانستان.....
۳۷۱.....	ارتش و کودتای جمهوری.....
۳۷۲.....	داود در چنگال ک جی بی.....
۳۷۳.....	ارتش و کودتای خلقی‌ها.....
۳۷۵.....	۶. تبعات تهاجم نظامی روس به افغانستان.....
۳۷۵.....	تهاجم روس و خسارت‌های آن.....
۳۷۶.....	۱. خسارت‌های اقتصادی.....
۳۷۶.....	۲. خسارت فرهنگی.....
۳۷۷.....	۳. خسارت سیاسی.....
۳۷۷.....	۴. خسارت مذهبی.....
۳۷۸.....	۵. خسارت اجتماعی.....
۳۷۹.....	۷. درس‌ها و رهنمودها.....
۳۷۹.....	الف. استبداد دوام ندارد.....
۳۷۹.....	ب. تکیه بر دیگران و عقب‌ماندگی.....
۳۸۰.....	ج. فرهنگ خودی و پیشرفت.....
۳۸۱.....	د. نعمت حکومت.....
۳۸۲.....	خلاصه و نتیجه.....
۳۸۴.....	فصل سوم: پاکستان و عقب‌ماندگی افغانستان.....
۳۸۴.....	مبحث اول: تنش و عوامل آن.....
۳۸۵.....	الف. معاهده دیورند چگونه امضاء شد.....

۳۸۶.....	ب. معاهده دیورند و تنش بین دو کشور.....
۳۸۷.....	نخستین تنش.....
۳۸۸.....	دومین تنش.....
۳۸۹.....	سومین تنش.....
۳۹۰.....	چهارمین تنش افغانستان و پاکستان.....
۳۹۲.....	مبحث دوم: خسارت های تنش خط دیورند.....
۳۹۳.....	کار نامه پاکستان در سالهای جهاد افغانستان.....
۳۹۳.....	۱. رفتار متضاد دولت پاکستان با افغانستان.....
۳۹۴.....	۲. سودمندی های جهاد برای پاکستان.....
۳۹۵.....	۳. سود جویی های اقتصادی از جهاد افغانستان.....
۳۹۶.....	۴. انتقام گیری از ملت افغانستان.....
۳۹۷.....	عوامل ظهور طالبان.....
۳۹۷.....	عوامل اصلی شکل گیری طالبان.....
۴۰۰.....	عوامل فرعی سازماندهی طالبان.....
۴۰۱.....	سقوط نظام طالبانی.....
۴۰۲.....	تجدید حیات دوباره طالبان.....
۴۰۴.....	خلاصه و نتیجه گیری.....
۴۰۶.....	فهرست منابع.....

مکتوبی که در پیش رو دارید ریشه یابی عقب ماندگی افغانستان است. شاید گفتن این جمله (عقب ماندگی) به مذاق بعضی هموطنان گرامی خوش نیامده و بگویند: منفی بافی بس است مثبت نگر باشیم. بحث از گذشته چه سودی دارد در اندیشه حال و بازسازی باشیم.

پیشنهادها یا ایرادهای گذشته را بررسی می کنیم. نقد گذشته و توشه بر گرفتن برای ساختن آینده با منفی بافی بیمارگونه متفاوت است منفی بافی تخریب است، اما نقد و آسیب شناسی اقدامی در جهت سازندگی می باشد بحث از گذشته همواره عبث نیست. چون طبیبان و اصلاح طلبان از راه مطالعه گذشته های بیمار و جامعه ی فاسد راه درمان بیماری و اصلاح اجتماعی را می یابند. جهت رسیدن به پیشرفت باید گذشته را مطالعه کرد. یک دانشمند غربی می نویسد: باید گذشته را مطالعه کنیم و دریابیم که به چه سبب شد آنچه شد تا دست به ساختن سببهای دیگر بزنیم.^۱

مقصود او این است که جهت پیشرفت باید گذشته را نقد کرد و دست به سبب های دیگر زد هیچ شجاعتی برتر از شناخت دقیق مشکلات اقتصادی سیاسی و آموزشی و بهداشتی گذشته و کنونی و یافتن راههای بیرون رفت از آنها نیست بی تفاوت گذشتن از کنار مشکلات و محدودیتها و بحران ها و عدم ریشه یابی آنها نه تنها راهکار رفع مشکل نمی گردد بلکه بر عمق و دامنه ی آن می افزاید قبول است که بحث واف و کافی در این جهت نیازمند یک تیم، و از عهده این جانب خارج است ولی مقصود از گزارش این دفتر فقط طرح پرسشی است که چرا ملت ما همواره ناکام، تلخکام و گرفتار بحران بوده است. چرا در فرصت سی سال نتوانسته ایم آتش جنگ را مهار کنیم و ریشه های آن را بسوزانیم.

از مشکلات جدی جوامع جهان سوم و کشور ما عدم طرح پرسشهای اساسی و زیربنایی است این جوامع اغلب گرفتار روزمرگی می باشد. این پرسش ها را به این امید طرح کرده ام که اندیشمندان، سیاستمداران و دلسوزانی به افغانستان در این باره بیشتر بیاندیشند و راههای برون رفت از بحران و رسیدن به توسعه را ارائه نمایند. از خود بپرسند چرا نیازمندیهای معیشتی، بهداشتی درمانی، آموزشی و امنیتی و... این ملت در طول تاریخ و اکنون پی پاسخ می ماند. چرا فقر بی داد می کند، عدالت اجتماعی، میاب امنیت نایاب است؟ فساد اجتماعی و اداری به اوج خود رسیده است؟ به چه دلیل تولیدات اقتصادی، فکری، فرهنگی در جامعه ما اندک است؟ همه چیز حتی ایدئولوژی، اخلاق، ادبیات، تاریخ،

سیاست، حقوق، نوع پوشش، الگوی مصرف ما و... وارداتی است؟ آیا ما یک ملت بی ریشه هستیم یا گذشته درخشانی داریم و از ایدئولوژی توسعه ساز برخورداریم؟

تجربه‌ی تلخ ایدئولوژی وارداتی را از گذشته تاکنون تجربه کرده ایم که نه تنها مشکلات ما را حل نکرد؛ بلکه صد مشکل آفرید و افغانستان را در آتش و خون سوزاند باز هم عبرت نمی‌گیریم و بیش از گذشته چشم به خارج داریم و با فرهنگ، سیاست، اقتصاد، آداب، و اخلاق وارداتی عشق می‌ورزیم و هرچه بیشتر آن را تجربه می‌کنیم بیشتر در باتلاق فقر، محرومیت، بیماری، ناامنی، جنگ، ترور و وحشت فرو می‌رویم.

این کتاب در راستای پرسشهای نامبرده نگارش یافته و مسائل نامبرده در شش بخش بررسی شده است. در بخش اول با مفهوم و خصوصیات عقب‌ماندگی آشنا می‌شوید. در بخش دوم نداشتن سرمایه‌ای اقتصادی از موانع پیشرفت به حساب آمده و در آن از عوامل فقر و نداشتن سرمایه‌ای اقتصادی به عنوان عدم توسعه‌ای زراعت، صنعت و تجارت و اشتغال خبر می‌دهد. در بخش سوم خسارت ضعف فرهنگی و ریشه‌های آن که در ناکارآمدی کمی و کیفی آموزش ابتدایی، متوسطه و عالی خلاصه می‌گردد بررسی شده است. در بخش چهارم رابطه نظام سیاسی گذشته با عقب‌ماندگی افغانستان مطرح می‌گردد. در بخش پنجم انحراف از دین از عوامل عقب‌ماندگی به حساب آمده است. در بخش ششم با نقش استعمارگردان انگلیس، روس و پاکستان در عقب این کشور آشنا می‌گردید. این اثر خالی از کاستی و اشتباه نمی‌باشد، از خوانندگان گرامی انتظار چشم‌پوشی کریمانه و انتقاد آگاهانه دارم.

ناگفته نماند که هدف در این کتاب، آسیب‌شناسی رفتار سیاستمداران، نخبگان فکری و اقشار مختلف می‌باشد. این بدان معنا نیست که افراد نامبرده نقاط برجسته نداشته‌اند.

خدا را شکرگذارم که دغدغه خدمت به مردم افغانستان در روانم انداخته است، امیدوارم این خدمت ناچیز را از من بپذیرید: والدین، همه و استادانم را بیامزد.

در آخر از همکاری دوستان بویژه دانشمند محترم آقای نجیب‌الله شفیق و دخترم صدیقه تشکر می‌گردد.

ق.م/۱۳۸۶/۲۱

علیجان رحمانی جاغوری